

ĎÁBLÍK

Elektronický zpravodaj pro členy a přátele Cally • Číslo 261 • Vychází 31. října 2025

Milí čtenáři,

ještě před pár lety jsme byli za exoty, když jsme se pokoušeli změnit přístup k sečení zelených ploch. Argumenty proti kvetoucím trávnickům ve městech ovšem nebyly úplně brilantní. Obvykle si naši oponenti vystačili s tím, že „se to tak vždycky dělalo“, případně že „lidi to tak chtějí.“ Proč prý tahat přírodu do města, když je jí všude kolem dost? No třeba proto, že to úplně neplatí, protože rozkvetlou a druhově pestrou louku aby člověk v dnešní unifikované a přehnojené krajině pohledal.

Přišla však tři suchá a horká léta za sebou a všechno bylo jinak. „Lidi“ se začali ptát, proč se v létě seče, když sekat není co. Suchou, žlutou a polehlou travu sekačky nebraly, takže letní sečení odneslo těch pár bylin, které ještě zvládaly kvést. Začalo se psát a mluvit o klimatických změnách a krizi biodiverzity, včetně úbytku opylovačů. Diskuse o trávnicích ožila a začaly se dít věci.

Proč tedy utrácíme miliony korun a sečeme za ně trávnický ve městech? Důvody mohou být různé a mnohé z nich mají svou váhu. Travníky, kde si hrají děti, kam chodíme sportovat nebo kde se konají koncerty a jiné veřejné akce, se samozřejmě vyplatí sekat častěji a už při jejich zakládání vhodně zvolit odpovídající kultivary trav. Takových trávníků však nebývá ve městech většina. Mnohé parkové plochy se opravdu sečou jen proto, že se sekaly vždycky, ale nikdo se na nich nerekreuje.

Proto dává smysl, že většina českých měst péči o trávnický rozrůznila nebo o tom alespoň uvažuje. Iniciativa přichází někde shora, od úředníků či místních politiků, jinde po ní naopak volají občané nebo spolky. Kolem kvetoucích trávníků však panuje řada mýtů a omylů. Pokud jim města, firmy nebo majitelé zahrad podlehnou, mohou se jejich snahy o podporu přírody stát i kontraproduktivními. Osvěta je i v tomto případě alfou a omegou úspěšných projektů.

Díky Facebookovému profilu Rozkvetlé trávnický v ČB a dalším veřejným aktivitám se rozkřiklo, že u nás v Českých Budějovicích se v tomto směru něco děje. A tak se na nás obracejí pořadatelé besed z různých koutů naší země, abychom k nim přijeli povídat o rozkvetlých městských trávnicích. Soudě podle vzrůstajícího počtu besed se i zájem o přírodě blízkou péči o trávnický zvětšuje. Snažíme se žádostem vyhovět, ale mimo území jižních Čech to obvykle nestíháme.

Trochu té snahy o „difúzi“ správných a podložených informací mezi odbornou i laickou veřejností už nese ovoce. Představitelů měst a obcí, kteří přemýšlejí o veřejné zeleni a hledají optimální způsoby péče o trávnický, naštěstí přibývá. A příklady, jak známo, táhnou. Kvetoucí trávnický ve veřejném prostoru se stávají inspirací pro firemní pozemky i soukromé zahrady.

Sháníte-li program na dlouhé podzimní večery a chcete pomoci opylovačům, nahlédněte do naší publikace o ochraně motýlů: https://www.calla.cz/data/hl_stranka/ostatni/brozura_motyli_web.pdf. Nebo si napište o papírovou verzi. Zatím jich máme dost i pro vaše příbuzné, přátele, kolegy a městské zastupitele. :-)

Jiří Řehounek

V OBSAHU TAKÉ NAJDETE

Hrozba trvá: Ministerstvo životního prostředí má vést Motorista	str. 2-4
Atomový stát	str. 9-10
Pozvánky na akce	str. 20-26

Hrozba trvá: Ministerstvo životního prostředí má vést Motorista

**Asociace
ekologických
organizací**

Jednání delegace ekologických organizací s předsedou hnutí ANO Andrejem Babišem přineslo znepokojivé signály o budoucím směřování českého životního prostředí. Přestože premiér projevil pochopení pro ochranu přírody, zároveň naznačil, že ministerstvo životního prostředí pravděpodobně povede zástupce strany Motoristů sobě.

Tento krok považujeme za zásadní chybu, která ohrožuje ochranu české přírody, a vede k popření

slibů voličům, které má Hnutí ANO v programu. Volební program ANO slibuje energetické úspory pro všechny, rozvoj obnovitelných zdrojů a pokračování kotlíkových dotací - oblasti, které Motoristé ve svém programu kritizují a chtějí rušit.

“Oceňujeme, že se s námi sešlo celé vedení ANO, že si nás Andrej Babiš vyslechl a slíbil, že s námi bude jednat i po dalších vyjednáváních s Motoristy,” řekla Petra Kolínská, ředitelka Zeleného kruhu.

“V programovém prohlášení mají být zachovány cíle zachovat Novou zelenou úsporám, kotlíkové dotace a ochrana národních parků, které jsou přímo v programu ANO,” uvedl Jiří Koželouh z Hnutí DUHA.

“Upozornili jsme pana budoucího premiéra, že obsazení postu ministra životního prostředí Motoristy výrazně ohrozí a ztíží čerpání evropských dotací nejen na programy na ochranu krajiny, revitalizaci řek apod, ale také tak potřebné finance na modernizaci českého průmyslu či nedostatečné zavádění principů oběhového hospodářství. Již dnes platí Česká republika poplatky za neplnění některých závazků jako je např. nerecyklování plastových nápojových obalů, které bohužel v minulě sněmovně neprošlo. A tento trend by se za Motoristů ještě výrazně prohloubil,” dodala Karolína Brabcová z Arniky.

Na jednání s předsedou Babišem zaznělo, že hnutí ANO trvá na svém předvolebním programu a hlásí se k tomu, co na MŽP zavedlo v minulosti.

“Z našeho pohledu je ovšem program Motoristů s programem ANO v příkrém rozporu. Do očí bijící je například rozpor v obnovitelných zdrojích a úsporách energie. ANO je chce rozvíjet a pokračovat například v Nové zelené úsporám, Motoristé toto vše odmítají. Motoristé také chtějí opustit princip bezzásahovosti, tedy fakticky ochranu národních parků, kterou zavedl ministr Brabec z ANO. Není vůbec představitelné, že by vláda mohla v této důležité oblasti fungovat, pokud Motoristé ovládnou resort životního prostředí,” řekl Jiří Koželouh, programový ředitel Hnutí DUHA.

Z hlediska státních financí by Motoristé v čele resortu znamenalo riziko ztráty miliard z evropských fondů, jejichž čerpání je podmíněno zodpovědným přístupem k ochraně životního prostředí – peníze určené pro obce, firmy i domácnosti by tak mohly být ztraceny. Navíc Petr Macinka, coby bývalý faktický zaměstnanec Pavla Tykače, hlavního sponzora IVK, bude jen stěží tvrdě vyjednávat o penězích z rekultivací velkolomu ČSA nebo odolávat tlakům na dotování soukromých elektráren, což by znamenalo další finanční ztráty pro státní rozpočet.

“Mým očekáváním za 7500 studentů bylo dozvědět se, jestli se pan Babiš postará o to, aby byla pozice ministra životního prostředí obsazena člověkem, který respektuje vědecké poznání a uvědomuje si význam ochrany životního prostředí pro naše životy. To jsme se nedozvěděli,” řekla Ludmila Kozlová, autorka studentského otevřeného dopisu.

“Jako mladý člověk se nechci smířit s tím, že na Ministerstvo životního prostředí nastoupí člověk, který chce jeho činnost paralyzovat,” dodala ekoinfluencerka Rozárie Haškovcová, která byla součástí delegace.

Ministerstvo životního prostředí patří mezi klíčové rezorty, přes které proudí značné finanční prostředky a které má zásadní dopad na každodenní kvalitu života obyvatel. ANO během svého působení na MŽP v letech 2014-2021 prosadilo ochranu národních parků, protierozní vyhlášku a stabilizovalo ministerstvo po předchozí nadvládě ODS. Motoristé nyní chtějí všechny tyto funkční prvky zrušit.

Upozorňujeme, že více než 750 českých vědců a akademiků již vyjádřili své znepokojení nad možným obsazením tohoto postu zástupcem Motoristů. Odborné argumenty musí být při tak zásadním rozhodnutí brány v potaz.

Tisková zpráva Zeleného kruhu, foto Luboš Pavlovič (Arnika)

Tisíce lidí přišly na demonstraci za záchranu Ministerstva životního prostředí

Na Hradčanském náměstí se v neděli 19. 10. 2025 sešlo zhruba pět tisíc lidí, aby podpořili zachování silného a odborně vedeného Ministerstva životního prostředí. Účastníci demonstrace požadovali, aby se ministrem stal člověk, který dokáže propojit ochranu přírody s rozvojem moderního průmyslu, energetiky a zemědělství a opírá se o vědecké poznatky a dialog s odborníky.

Akci podpořily desítky ekologických organizací a platform, které varují, že resort nesmí ztratit svoji odbornou a nezávislou roli při ochraně klimatu, krajiny a zdraví lidí.

Podle aktuálních informací má však vedení resortu převzít zástupce strany Motoristé sobě, jejichž program je v oblasti životního prostředí v přímém rozporu s cíli ochrany přírody a klimatu.

Zelený kruh a další organizace proto avizují, že budou situaci nadále pozorně sledovat. Požádali také o schůzku prezidenta republiky Petra Pavla.

Další demonstrace se stejným cílem se konala 22. října v Brně. Zúčastnilo se jí na tisíc lidí.

Redakčně doplněná tisková zpráva Zeleného kruhu, foto Barbora Sommers (Greenpeace)

Jednalo se o kontrarevoluci

Jednání o programovém prohlášení nové vlády se 23. října věnovalo také tématům životního prostředí. V této souvislosti je potřeba připomenout některé části volebního programu Motoristů sobě a výroky jejich předsedy, který usiluje o post ministra životního prostředí.

Předseda Motoristů Petr Macinka označil Ministerstvo životního prostředí za „brzdu pokroku“, která „vše komplikuje a kvůli níž není možné v Česku udělat vůbec nic“. Na ministerstvu je podle něj „potřeba udělat nějakou kontrarevoluci“.

Ministerstvo přitom v rozporu se slovy pana Macinky rozděljuje finance na nové technologie, inovace, obnovitelné zdroje, rozvoj energetické infrastruktury, podporu moderních ekonomických odvětví, zvyšování energetické účinnosti, zateplování či spravedlivé transformace uhelných regionů a celých průmyslových odvětví (například teplárenství).

Ekology na ministerstvu pak předseda Motoristů nazval „fanatickými ideology“, kteří „nechtějí chránit přírodu, ale bojovat s klimatem“. Ve skutečnosti na ministerstvu a v úřadech, které pod něj spadají, pracují úředníci a úřednice, kteří se řídí zákony, evropskými směrnicemi, mezinárodními smlouvami a strategiemi, které schválila vláda.

V programu Motoristé tvrdí, že „Ochrana přírody má být založena na vědeckých faktech“, ale zároveň odmítají vědecké poznatky o změně klimatu nebo například chtějí opustit vědecky podložený princip bezzásahovosti v ochraně přírody, čímž ohrožují národní parky, nejcennější části naší přírody a biologickou rozmanitost.

Ve volebním programu mají Motoristé uvedeno: „MŽP musí přestat brzdit rozvoj a začít vytvářet podmínky pro udržitelný růst průmyslu“. To je v rozporu s kompetenčním zákonem, který ukládá MŽP být ústředním orgánem státní správy pro ochranu různých složek životního prostředí.

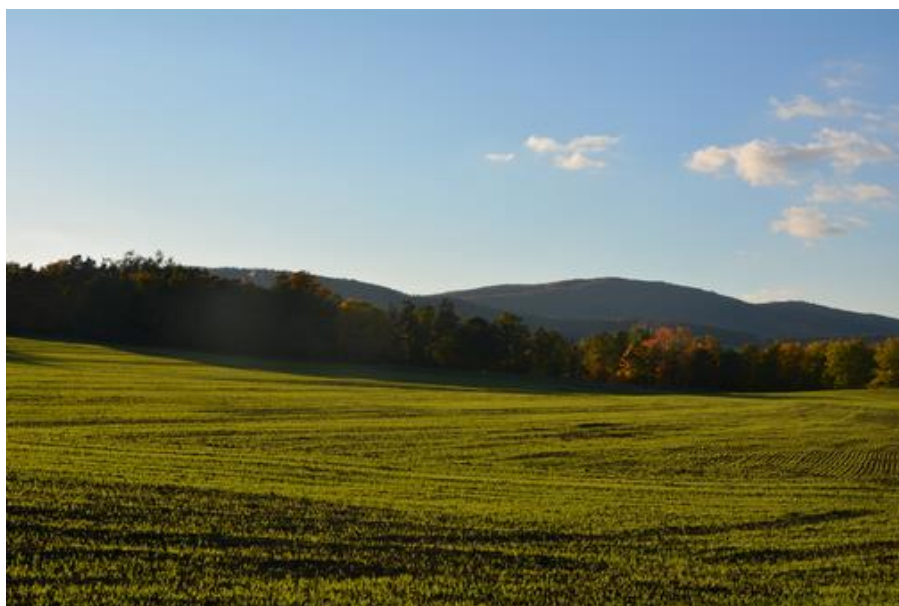
Výše uvedené výroky a programové cíle diskvalifikují pana Macinku pro vyjednávání o směřování resortu. MŽP má být protiváhou resortům, jako je doprava či průmysl, a podílet se na hledání rovnováhy mezi zájmy průmyslu na jedné straně a ochrany životního prostředí a zdraví lidí na straně druhé, nikoli umetat cestu uhelným miliardářům, skládkařům a dalším velkým znečišťovatelům.

Podle posledních zpráv představitelů politických stran sestavujících novou českou vládu byly programové otázky i v oblasti životního prostředí vyřešeny.

Redakčně doplněná tisková zpráva Zeleného kruhu

Lidé ohrožení suchem, erozí či povodněmi mohou přivítat Politiku krajiny

Na jednání vlády byla schválena Politika krajiny, která spojuje přes 38 strategií či plánů pro obnovu naší krajiny a plánování v krajině zjednodušuje. Jejím hlavním cílem je zajistit, aby byla česká krajina funkční a odolná vůči klimatické změně. A také, aby byla místem, kde se lidem dobře žije i hospodaří na mnoho generací dopředu. Dle Usnesení vlády musí nový vládní kabinet doplnit konkrétní úkoly formou implementačního plánu do konce března 2026, a dosáhnout tím splnění milníku

Národního plánu obnovy.

Politika krajiny vznikla v rámci Národního plánu obnovy z „potřeby nastavení strategického přístupu ke krajině a jejím hodnotám“, jak to požaduje i Českou republikou stále nenaplněná Úmluva Rady Evropy o krajině. Politika krajiny tak s perspektivou roku 2050 přemostňuje desítky dosud připravených a schválených strategií a přitom reaguje na stále zesilující ztrátu biologické rozmanitosti, sucha a povodně.

Do přípravy se zapojilo několik ministerstev a stovka odborníků a odbornic na vodní hospodářství, zemědělství, lesnictví a územní plánování. K uvedení Politiky krajiny do života však stále chybí poslední krok, který bude mít na odpovědnost nový ministr životního prostředí. Dosud chybějící konkrétní úkoly vyplývající z Politiky krajiny je třeba do konce března 2026 doplnit v jejím implementačním plánu. Součástí implementačního plánu by přitom měla být i kvantifikace u všech indikátorů. Pokud by se to nestalo, naše země se na změnu klimatu bude adaptovat pomaleji, což bude mít výrazné dopady na lidi ohrožené suchem, povodněmi či erozí. Zároveň by Českou republiku čekaly sankce za nenaplnění milníku Národního plánu obnovy, jehož je Politika krajiny součástí. Ty se podle zdroje odhadů pohybují od sto milionů po tři miliardy korun.

Petra Kolínská, ředitelka asociace ekologických organizací Zelený kruh, řekla: „*Politika krajiny může výrazně zjednodušit krajinné plánování, pokud bude včas dopracovaný i její implementační plán. Pro naplnění cílů Politiky krajiny je tedy klíčová dohoda o nastavení konkrétních úkolů, které ji teprve plně uvedou v život.*“

Zuzana Lenhartová, ředitelka Hnutí DUHA, uvedla: „*Schválení Politiky krajiny dává naději, že se překleneme přes řadu stávajících problémů v ochraně přírody a krajiny. Abychom toho ale skutečně dosáhli, musí být v jejím implementačním plánu kvantifikované všechny indikátory. Nového ministra životního prostředí tak čeká řada velmi konkrétních a náročných jednání, v kterých musí jako hlava svého rezortu obstát, má-li být Politika krajina skutečně pro naši zemi přínosná.*“

Magdalena Davis, vedoucí klimatických programů, Člověk v tísni, řekla: „*Pokud bude Politika krajiny dotažená do konce, může urychlit dosavadní nedostatečnou adaptaci české krajiny na změnu klimatu, obnovit degradující ekosystémy a zlepšit prevenci přírodních katastrof jako jsou sucha a povodně. Obcím*

a krajům ze zničeného území po povodních v září 2024 by například usnadnila obnovu do lepšího stavu, ostatním by pomohla se lépe připravit na obdobné události v budoucnu.“

Jiří Dlouhý, předseda Společnost pro trvale udržitelný rozvoj, řekl: „Politikou krajiny plníme po mnoha letech to, k čemu jsme se zavázali přistoupením k Evropské úmluvě o krajině.“

Prof. David Storch, Centrum pro teoretická studia Univerzity Karlovy, řekl: „Volná krajina patří všem a podle toho to vypadá. Proto se už dlouho mluví o urgentní potřebě strategické mezioborové a meziresortní rozvahy, jak s krajinou nakládat. Politika krajiny je krok správným směrem a je třeba pokročit dál. Ve volné krajině mimo chráněná území mizí rozmanitá příroda, krajina se homogenizuje a přestává fungovat. Je třeba strategické mezioborové a meziresortní rozvahy, co s krajinou dál, jinými slovy, je třeba mít politiku krajiny.“

Gita Matlášková, Arnika, doplnila: „Čelíme rychlým a negativním změnám v přírodě i v krajině, z níž čerpáme životní zdroje a na které jsme existenčně závislí. Tím, že ji oslabujeme, ochuzujeme sebe i příští generace – o rozmanitost druhů i o přirozené ekosystémové funkce, které nám zajišťují zdravé prostředí i udržitelný ekonomický rozvoj. Kvalitní, promyšlená a skutečně naplňovaná Politika krajiny není jen důležitá – je nezbytná pro budoucnost naší společnosti.“

Společná tisková zpráva Zeleného kruhu a dalších ekologických organizací

Navrhované snížení ochrany vlka v ČR je krok špatným směrem

Hnutí DUHA Šelmy nesouhlasí s návrhem Ministerstva životního prostředí, které plánuje přeřadit vlka obecného z kategorie kriticky ohrožený na ohrožený. Tento krok by například mohl v praxi bránit účinnému postihování nelegálního zabíjení. Podle samotného ministerstva přitom pytláctví patří mezi největší rizika pro zachování populace vlka v české krajině. Hnutí DUHA Šelmy se k návrhu vyjádřilo v rámci meziresortního připomínkového řízení.

Ministerstvo ani Agentura ochrany přírody a krajiny ČR tento krok předem dostatečně nekonzultovali s odborníky, kteří se tématem dlouhodobě zabývají, a to ani v rámci odborných poradních skupin, které ministerstvo a Agentura ochrany přírody a krajiny zřídili. Návrh je problematický především z těchto důvodů:

1. Oslabení právní ochrany: Po přeřazení by mohlo být trestné zabití vlka až při prokázání usmrcení více než 25 jedinců. V současnosti je jednoznačný trestný čin zabití jediného vlka.

2. Není zřejmé, proč má být vlk přeřazen do kategorie „ohrožený“, zatímco všechny ostatní zvláště chráněné druhy šelem, či bobr, jsou chráněny minimálně v kategorii silně

ohrožený. Vlk by se tak ocitl ve stejné skupině savců, jako je veverka obecná nebo bělozubka bělobřichá, což neodpovídá jeho odhadované početnosti.

3. Současná legislativa už umožňuje rychlé zásahy v krizových situacích. Překážkou pro pohotovostní zásah není vysoká úroveň ochrany, ale komplikovaná legislativa různých resortů, protože vlk jako "zvěř" spadá také pod kompetence státní správy myslivosti.

„Takový krok by fakticky pomohl pytlákům, protože by oslabil kontrolu a postih za nelegální odstřel vlků. Přeřazení vlka do nižší kategorie ochrany by v praxi mohlo znamenat, že by trestným činem bylo až zabití většího počtu jedinců, což by vytvořilo prostor pro porušování zákona a snižovalo motivaci k jeho dodržování. To ohrožuje nejen samotnou populaci vlků, ale i celkovou důvěru veřejnosti v účinnost ochrany přírody,“ říká koordinátor Hnutí DUHA Šelmy Michal Feller.

Hnutí DUHA Šelmy proto vyzývá Ministerstvo životního prostředí, aby návrh přehodnotilo a místo oslabení ochrany vlka pokračovalo v podpoře chovatelů a dále zdokonalovalo a zefektivňovalo stávající systém opatření.

Tisková zpráva Hnutí DUHA Šelmy

Rekreační resort VIVA Lipno v procesu EIA

Jako příslovečný čert kříží se procesu posuzování vlivů na životní prostředí (EIA) vyhýbal investor projektu VIVA Lipno. Rekreační resort plánovaný na dosud nezastavěném pobřeží Lipenské nádrže má podle jeho představ vzniknou poblíž Frymburka, ovšem ještě v katastru Lipna nad Vltavou. Záměr však nyní kvůli soudnímu rozhodnutí doputoval do zjišťovacího řízení EIA.

Krátce připomenutí jeho historie. Původní rekreační resortu byl přejmenován na bytový komplex, protože projekty bydlení nemusí podstoupit proces EIA.

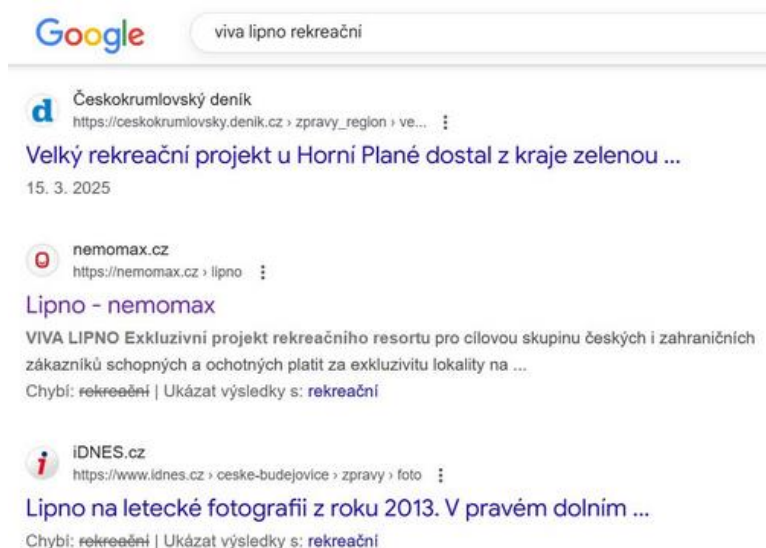
Ačkoli spolky dlouhodobě upozorňovaly, že jde o etiketní podvod, došel si investor v pohodě pro územní rozhodnutí, které vydal stavební úřad ve Vyšším Brodě. Calla poté územní rozhodnutí napadla soudně a po mnohých peripetiích s žalobou uspěla až u Nejvyššího správního soudu. Ten rozhodl, že areál by mohl být rekreační a nařídil investorovi, aby záměr poslal do procesu EIA.

Nebýt aktivity spolků a právního zástupce Petra Svobody, který upozornil mimo jiné na rozpor postupu českých úřadů a soudů s evropskou směrnicí, možná už by se u Lipna stavělo. A vznikl by nebezpečný precedens. Kdyby totiž resort VIVA Lipno hladce dospěl do fáze stavebního povolení, všichni developeři by měli od nynějška návod, jak se vyhnout komplikovanému procesu EIA. Stačilo by prostě rekreační resorty přejmenovat na bytové.

Jednatel investorské společnosti Nemomax se stručně vyjádřil pro Hospodářské noviny: „Projekt je od počátku navržen jako bytový projekt a takto je i ve všech řízeních posuzován... Přestože máme všechna platná souhlasná stanoviska dotčených správních orgánů, výsledek řízení nechceme předjímat.“ Z první věty plyne, že pan jednatel trpí zjevnou amnézií, nicméně ho poněkud zrazuje digitální stopa projektu (jak je vidět z aktuálního printscreenu). Druhá věta pak ukazuje tradiční nešvar posuzování podobných projektů v České republice. Investor nejprve oběhne úřady a získá všemožná dílčí povolení a teprve následně záměr pošle do procesu EIA, který by měl přitom záměry posuzovat komplexně a stát na začátku rozhodovacího procesu.

Oznámení EIA pro záměr VIVA Lipno je všem zájemcům o připomínkování k dispozici zde: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_JHC1205?lang=cs. S příznačným názvem „VIVA Lipno – bytový komplex“.

Jiří Řehounek

Ve Vrábči se bude dokumentace EIA předělávat

Ve vrábečské pískovně se má recyklovat stavební odpad. Aktuálně běží připomínkování dokumentace EIA na záměr s názvem „Zařízení ke sběru a recyklaci stavebních a demoličních odpadů Vrábče“, do něhož se Calla zapojila. Pískovna se má bohužel zavázat, k čemuž přispěje i recyklační projekt.

V dokumentaci EIA chybí jakýkoli biologický průzkum. Jeho absenci autor vysvětluje takto: „Vymezené plochy recyklace jsou v současnosti druhově chudé a bez větší hodnoty z hlediska zájmů ochrany přírody.“ Což ovšem nijak nedokládá, jde tedy pouze o jeho dojem. V celém dobývacím prostoru vlastně neexistuje žádný biologický průzkum, kromě dat z roku 2011, jež se ovšem týkají plochy před zahájením těžby.

Diskutabilní je i soulad záměru s vrábečským územním plánem. Dle platného územního plánu je plocha záměru součástí

„nezastavěného území plochy těžby nerostů“, přičemž jako hlavní využití se uvádí „plochy dobývacích

prostorů včetně zázemí pro zpracování vytěženého materiálu s přihlédnutím na ochranu životního prostředí při těžební činnosti a úpravě nerostů“. Jako přípustné se pak v územním plánu uvádějí „činnosti související s hlavním využitím pozemků a rekultivace pozemků po ukončení těžby.

Místním obyvatelům pochopitelně nejvíce vadí zátěž, která souvisí s dopravou na příjezdových trasách. Pokud se projekt realizuje, obyvatelé přilehlých obcí by podle dokumentace mohli být vystaveni hluku, který se v některých variantách blíží hlukovým limitům, a že i současná hladina hluku v okolí pískovny je vysoká.

Další informace o záměru najdete zde: https://portal.cenia.cz/eiasea/detail/EIA_JHC1134?lang=cs .

Jiří Řehounek

Atomový stát

Končící Fialova vláda ve svém takřka alchymistickém zaujetí pro rozbíjení atomů stihla naplánovat další státní výdaje související s Dukovanami. Vrásky na čelech příštích ministryň či ministrů financí tak nebudou dělat jen postupně bobtnající investiční náklady za oba reaktory. Na ty musí být ve víceletém rozpočtu státu vyčleněno v téhle chvíli cirká čtyřistadeset miliard plus dalších skoro čtrnáct na úpravu dopravní trasy, bez níž by se těžké ocelové odlitky z Koreje staly svérázným pomníkem někde na Labi. Nově k tomu přibude dalších nejméně dvanáct miliard, jimiž zadotujeme přiznané dopady této olbřímí stavby na své okolí. V rozpočtu Česka přitom chybí desítky miliard jen na kvalitní vzdělávání, vědu a výzkum, bez nichž potřebnou modernizaci nezvládneme.

Dopady popsané v Socioekonomické studii Dukovany 2024 sdělují, že pro výstavbou má do regionu přibýt na deset tisíc nových obyvatel, pro které musí urychleně vzniknout tři tisíce nových bytů, parkovacích míst, postaveny školy, školky, zdravotní ordinace, rozšířeny nemocnice, zajištěna veřejná doprava či posíleny personální kapacity veřejné správy. A nejen pro ně, za dobu stavby se tu má pohybovat na dvaadvacet tisíc cizinců - stavbařů a jejich rodinných příslušníků. Světlo světa proto spatří zvláštní vládní program na podporu cílené ekonomické migrace (možná někoho vhodného ke koordinaci dodá Okamurova SPD?).

Právě přijatý Akční plán pro řešení dopadů „dostavby“ Jaderné elektrárny Dukovany snahu rozebírá konkrétních pětatřicet opatření. Upoutá, že na prvním místě je vypíchnuta oblast bezpečnosti a krizového řízení – posílení kapacit policie pro zajištění veřejného pořádku, integrace nově příchozích pracovníků, vybavení a zaplacení nových hasičů či zdravotníků.

Kromě již výše zmíněných oblastí vláda i krajští politici z Vysočiny a Jihomoravského kraje plánují zhmotnit sen českých a moravských průmyslníků a aktivně přizpůsobit regionální vzdělávací systém potřebám průmyslu jaderného. Nejen úpravou oborové struktury středního a vyššího odborného školství, ale i celé školské infrastruktury, kde nemají být financovány běžné rozvojové záměry vzdělávacích zařízení bez jasné vazby na stavbu reaktorů.

Nedílnou součástí vládou schváleného dokumentu je Komunikační strategie. Ministerští autoři si zřejmě uvědomili, že nekritická víra občanů ve spásu cestou jaderné energetiky,

kteřá patří k nejsilnějším v Evropě, by mohla utrpět, až stavba začne a začne s ukazovat ekonomická realita či praktické důsledky v okolí. Od celostátní po regionální úroveň všemi dostupnými komunikačními kanály máme být utvrzováni, že jádro je domácí, bezpečný, po všech stránkách přínosný zdroj, který nám pomůže odvrátit klimatickou změnu. A kdyby se snad objevily hlasy či studie oponentů, bude připravena centrálně řízená kritická komunikace. Za partnera kampaně je navržen i veřejnoprávní Český rozhlas.

Při čtení mi vytanula na mysl kniha Atomový stát rakouského spisovatele a futurologa Roberta Jungka. Popsal v ní posilování role státu, který se rozhodl využívat atomovou energii, s negativními důsledky pro svobodu jednotlivce. Ani po padesáti letech neztratila na svém apelu, i když naším světem nově otřásají algoritmy sociálních sítí a nyní i AI. Probereme se z tohoto omámení včas?

Edvard Sequens

Emise nebezpečných látek v ČR převážně klesají, ale v některých místech to neplatí

Podle dat z Integrovaného registru znečišťování (IRZ) za rok 2024 pokračovalo snižování emisí rakovinotvorných a potenciálně rakovinotvorných látek, reprotoxických látek, skleníkových plynů, plynů způsobujících kyselé srážky, rtuti a dalších těžkých kovů. K hlavním zdrojům znečištění patřily chemičky, výrobci plastů, uhelné elektrárny a dřevozpracující provozy.

Výjimkou z celkového poklesu jsou emise rakovinotvorného a mutagenního formaldehydu a látek nebezpečných pro vodní organismy. Znepokojivé jsou zejména skokové nárůsty emisí formaldehydu ze dvou dřevozpracujících podniků v Lukavci (kraj Vysočina) a nárůst emisí dioxinů z teplárny Veolia v Přerově, způsobený přechodem na spalování paliva z odpadů.

O znečištění ve svém okolí se lidé dozví na webu www.znecestovatele.cz.

Provozy ze zákona hlásí úniky a přenosy některých [nebezpečných látek](#) samy. Za ohlašovací rok 2024 k nim přibyla i významná skupina per- a polyfluoralkylovaných látek ([PFAS](#)).

„Nových chemických látek, které používáme, přibývá každým dnem obrovské množství. O důsledcích jejich používání víme ve většině velmi málo. PFAS se od 50. let minulého století rozšířily v mnoha variantách a jsou obsaženy v široké škále zboží, které používáme. Dnes již víme, že jsou pro náš organismus toxické a jejich náhrada nebude snadná. Velké koncentrace v komunálních vodách mohou být odstraněny jen za zvýšených nákladů. Neznáme příčiny nemocí a postižení, které se projevují již u malých dětí nebo mladých lidí stále častěji. Jednou z příčin mohou být právě tyto PFAS. Vynaložené prostředky mohou zachránit zdraví mnoha lidí. Jedním z největších producentů v ČR jsou právě odpadní vody z chemičky Precheza v Přerově. Také ona musí hledat náhradu, aby neznečišťovala náš region,“ řekla senátorka Jitka Seitlová.

V roce 2024 poskytlo data 1236 provozoven, což je o 18 více než v roce 2023 (1218 provozoven).

„Jsme rádi, že IRZ své dvacetiletí oslavil přidáním tak významné skupiny jakými jsou per- a polyfluoralkylované látky (PFAS), a ještě více nás těší, že se tak stalo na základě výzvy Řeky bez jedů, kterou podepsalo téměř 8 tisíc lidí. K největším zdrojům těchto látek, které jsou nebezpečné už v malých koncentracích a přetrvávají v životním prostředí víceméně beze změn překvapivě patří vedle čistíren odpadních vod také chemička Precheza Přerov a DEZA Valašské Meziříčí,“ komentoval novinku v IRZ Jindřich Petrlik, vedoucí programu Toxické látky a odpady spolku Arnika.

V žebříčcích znečišťovatelů za rok 2024 dominují provozy z Ústeckého, Moravskoslezského, Pardubického kraje a Vysočiny. Největšími znečišťovateli jsou Spolana Neratovice a elektrárna Počerady.

Lukavec se kvůli výraznému nárůstu emisí formaldehydu ze dvou dřevozpracujících provozů dostal mezi provozy s vysokými emisemi zdraví škodlivých látek. Huť Liberty Ostrava ze žebříčků vypadla, protože nebyla v provozu. Podobný osud pravděpodobně v roce 2025 čeká Spolanu Neratovice, která letos ukončila výrobu PVC a kaprolaktamu a předala odpady se rtutí z uzavřené výroby chlóru.

“Emise rtuti se daří pomalu snižovat díky odklonu od využívání uhlí a aplikaci emisních limitů na ochranu zdraví lidí. Proto elektrárna Tušimice sice spálila více uhlí než elektrárna Počerady, ale Počerady vypustily o 77 procent více rtuti. Počerady totiž získaly emisní nezákonnou výjimku, kterou však teprve loni zrušil soud. Díky práci ekologických organizací však nová výjimka obsahuje závazný emisní strop a elektrárna tak bude muset buď skončit v roce 2028 nebo emise rtuti výrazně snížit, aby mohla fungovat. Můžeme tedy očekávat, že zátěž prostředí jednou z nejedovatějších látek klesne,” řekl Jiří Koželouh, vedoucí energetického programu Hnutí DUHA.

Arnika žebříčky největších znečišťovatelů na základě dat z IRZ připravila letos již po dvacáté. K výročí IRZ proto vydala v loňském roce [brožuru](#), která shrnuje historii tohoto zásadního nástroje pro sběr a zpřístupňování informací o emisích a přenosu znečišťujících látek do životního prostředí. Stejně jako reálný dopad IRZ na chování podniků, které se díky pravidelnému zveřejňování informací o vypouštění znečišťujících látek dlouhodobě snaží o zlepšení svých technologií a snižování svých dopadů na životní prostředí a zdraví lidí nejen v okolí svých podniků. „Domníváme se, že k trvalému snižování emisí škodlivých látek z průmyslových provozů přispěly i naše žebříčky, které jim poskytují srovnání s ostatními znečišťovateli a přispívají k informovanosti občanů o míře vypouštěných škodlivých látek z konkrétních provozů,” řekl k letošnímu výročí Jindřich Petrlík.

Rtutí

Devět z deseti největších zdrojů emisí rtuti do ovzduší tvoří uhelné elektrárny a teplárny. Celkové emise rtuti v roce 2024 meziročně klesly o 14 % (asi 300 kg). Největší pokles (-44 %) zaznamenala Sokolovská uhelná díky výraznému snížení spotřeby uhlí. Naopak největší nárůst (+140 %) evidovala Teplárna Kladno (skupina Sev.En Energy Pavla Tykače), pravděpodobně kvůli vyššímu podílu méně kvalitního uhlí. Největším zdrojem rtuti v Česku zůstává elektrárna Počerady (rovněž Sev.En Energy), následovaná elektrárnami Prunéřov, Chvaletice a Ledvice.

Dioxiny

Celkové množství [dioxinů](#) v hlášeních do IRZ meziročně narostlo ze 111 na 116 gramů TEQ/rok, ale může za to i výrazná chyba v hlášení emisí z cementárny Cemex v Prachovicích, která podle dat dostupných na stránkách [ČHMÚ](#) (sice zvýšila emise dioxinů z nuly na 28,5 mg TEQ, ale nikoliv na 28,5 g TEQ ohlášených v IRZ. Po opravě v IRZ změním i náš žebříček a bude to znamenat i meziroční pokles těchto látek ohlášených do IRZ.

Třinecké železárně sice množství dioxinů v odpadech meziročně snížily ze 40 na 30 g TEQ, což je hodně, ale v žebříčku zůstaly na prvním místě. K nebezpečným praktikám spaloven odpadů patří snaha odpady s obsahem dioxinů takzvaně recyklovat do různých stavebních materiálů. Jednou z firem, která takto používá popílky ze spaloven je Gemec Union v žebříčku na 8. místě. I této problematice se věnuje nová globální studie „Waste Incineration and the Environment“ (Spalovny odpadů a životní prostředí), kterou Arnika [zveřejnila](#) v září 2024.

Styren

Emise [styrenu](#) ohlášené do IRZ meziročně výrazně poklesly o více jak 20 tun/rok z téměř 103 tun na 82,5 tuny. Zcela ze žebříčku znečišťovatelů touto látkou zmizel Synthos Kralupy nad Vltavou, který v roce 2023 vypustil přes 11 tun této látky a zdá se tedy, že dodržel slovo a výrazně snížil úniky styrenu ze svého provozu. O více jak 3 tuny emise styrenu snížil také provoz C. Bechstein Europe s.r.o. v Hradci Králové.

Formaldehyd

Zatímco emise styrenu v roce 2024 výrazně poklesly, zaznamenaly emise [formaldehydu](#) výrazný nárůst, a to o téměř 9 tun/rok. Nejvíc za to mohou dva dřevozpracující provozy v Lukavci v kraji Vysočina, Dřevozpracující družstvo a.s. Lukavec (nárůst o téměř 6 tun/rok) a Lukaform, který ohlašoval poprvé a hned více jak 2 tuny. V součtu se za rok 2024 podílely na více jak polovině všech ohlášených emisí formaldehydu do IRZ z celé ČR.

Emise škodlivin do ovzduší

Skleníkové plyny

Za rok 2023 ohlásily naše průmyslové provozy méně [skleníkových plynů](#) než za rok 2020, tedy v období covidu, a v roce 2024 došlo k jejich dalšímu snížení (o dalších cca 7 milionů tun/rok). Ze zdrojů skleníkových plynů v první desítce jejich emise zvýšily meziročně jen elektrárny Tušimice, Pruněřov a papírna Mondi štětí. Ostatní elektrárny oznámily jejich pokles. Mimo elektrárny jsou v první desítce také chemička Unipetrol patřící skupině Orlen, Třinecké železárny a papírna Mondi Štětí. Zcela z ní vypadla huť Liberty Ostrava a. s.

Prach

Emise prachu v ČR setrvale klesají. V roce 2024 byly nižší o více jak 200 tun za rok. Žebříček jeho největších zdrojů vedou tři uhelné elektrárny: Počerady, Pruněřov a Chvaletice a až čtvrté jsou Třinecké železárny.

Rakovinotvorné látky

[Spolana Neratovice](#), která se drží na nechvalném prvním místě tohoto žebříčku, zvýšila meziročně emise vinylchloridu, a to o zhruba 1,5 tuny/rok. Emise trichlorethylenu, další rakovinotvorné látky, u ní zůstaly na zhruba stejné úrovni jako v roce 2023, tedy 32 tun/rok. Nicméně emise obou těchto látek by v hlášení za rok 2025 měly být na hodnotách blížících se nule, protože problematické provozy výroby PVC a kaprolaktamu byly ve Spolaně Neratovice počátkem tohoto roku uzavřeny.

Pro víc informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče lubos.pavlovic@arnika.org, 606 727 942.

Redakčně krácená tisková zpráva Arniky

Nové spalovny odpadů ohrožují klimatické cíle EU i zdraví obyvatel

156 organizací z celého světa, včetně české Arniky, požaduje okamžité moratorium na výstavbu spaloven. ČR plánuje kapacitu až pro 3 miliony tun odpadu ročně – více než polovinu veškerého komunálního odpadu.

Koalice organizací občanské společnosti dnes zaslala naléhavý dopis prezidentce Evropské komise Ursule von der Leyen, eurokomisařům a ministrům členských států s výzvou k okamžitému moratoriu na schvalování a výstavbu nových zařízení na spalování odpadů v celé EU. Výzvu, kterou vede síť Zero Waste Europe, podepsaly desítky organizací včetně Arniky. Dopis byl zaslán v rámci Dne akce proti spalovnám.

Signatáři upozorňují na vážnou krizi: EU již nyní čelí dramatickému přebytku spalovací kapacity, přičemž stávající zařízení dokáží zpracovat nejméně 60 milionů tun komunálního odpadu ročně. Další rozšiřování spalování podle nich podkopává evropskou hierarchii nakládání s odpady a cíle oběhového hospodářství, protože uzamyká členské státy v modelu jednosměrného odpadového hospodářství s vysokými emisemi oxidu uhličitého.

Situace v ČR je alarmující. V zemi v současnosti fungují čtyři spalovny komunálního odpadu s kapacitou téměř milion tun ročně. Pokud se však připočítají projekty, které už prošly procesem EIA, a spoluspalování v cementárnách, blíží se celková kapacita těchto zařízení 3 milionům tun ročně – tedy výrazně více, než kolik bude možné po roce 2035 energeticky využít.

„Je nemožné dosáhnout požadovaných recyklačních cílů, pokud se bude dál navyšovat spalovací kapacita. Plánovaných téměř 3 miliony tun znamenají víc než polovinu veškerého komunálního odpadu v Česku – a to je naprosto nekompatibilní s cíli EU,“ varuje Nikola Jelínek z Arniky. *„Jde o bezhlavý a nepromyšlený postup, který ohrožuje budoucnost českého odpadového hospodářství a po dlouhá léta bude přispívat ke změně klimatu,“* dodává.

Dopis politikům také připomíná, že spalování odpadů je stále více vnímáno jako klimatická zátěž. Nedávné studie zdůrazňují vysokou uhlíkovou intenzitu, která často převyšuje fosilní zdroje energie kvůli značnému množství plastů ve směsném komunálním odpadu. Výstavba nových spaloven by dnes Evropu zavázala k desetiletím zbytečných emisí skleníkových plynů, což přímo odporuje Zelené dohodě pro Evropu a cílům klimatické neutrality.

Komunity žijící v blízkosti stávajících spaloven dlouhodobě upozorňují na zdravotní dopady toxických emisí, včetně perzistentních znečišťujících látek, jako jsou dioxiny, PFAS a těžké kovy. Tyto látky jsou spojovány s rakovinou, poruchami imunity a vývojovými vadami.

„Bez ohledu na to, jak je moderní nebo co spaluje, spalovna odpadu vždy produkuje a uvolňuje škodlivé chemické látky do životního prostředí,“ upozorňuje Dorota Napierska ze Zero Waste Europe. *„Některé z těchto látek patří mezi tzv. 'nejhorší z nejhorších' a navzdory ujišťování průmyslu je vědecky prokázáno, že*

jsou nebezpečné. Moratorium je nezbytné k zastavení tohoto začarovaného kruhu."

Koalice požaduje nejen celoevropské moratorium na nová zařízení pro energetické využití odpadů, ale také postupné snižování stávající kapacity těchto zařízení a zvýšení investic do infrastruktury oběhového hospodářství, jako jsou systémy opětovného použití, kompostování a recyklační technologie.

„Moratorium je nezbytným prvním krokem k ochraně veřejného zdraví, snížení emisí a umožnění spravedlivé transformace k bezodpadovému oběhovému hospodářství," zdůrazňuje Janek Vahk ze Zero Waste Europe. „Vzhledem k průměrné životnosti spaloven je možné každoročně vyřazovat nebo odstavovat přibližně 5 % kapacity, což je realistická cesta k postupnému snižování závislosti Evropy na této znečišťující technologii."

Tisková zpráva Arniky (redakčně upraveno)

Motoristé chtějí zrušit ochranu půdy. Protierozní vyhláška je v ohrožení

Motoristé sobě, kteří usilují o post ministra životního prostředí pro svého předsedu Petra Macinku, prosazují ve svém programu, že „erozní vyhláška je šikana, která bere zemědělcům flexibilitu a místo skutečné ochrany půdy ochromuje hospodaření. Budeme iniciovat její zrušení a místo ní podpoříme agronomická doporučení, precizní zemědělství a lokálně vhodná řešení." České krajině tak hrozí další zásadní poškození a obcím v údolích potoky bahna. Vyhlášku v roce 2021 zavedl ministr Richard Brabec (ANO).

Splachy půdy neboli vodní eroze způsobují ročně okolo 15 miliard korun škod na půdě, cestách i majetku obcí a občanů. Riziko vodní eroze se přitom s klimatickou změnou stále zvyšuje. Minulý rok byl z hlediska zaznamenaných erozních událostí rekordní, kdy bylo zaznamenáno přes 500 událostí. I letos v říjnu jich je zaznamenaných více (již přes 310) než mezi lety 2021–2023. Tzv. protierozní vyhláška vznikla právě proto, aby pomohla s adaptací krajiny na tyto extrémy.

Protierozní vyhláška přitom nijak nebere zemědělcům flexibilitu, jak Motoristé naznačují. Pod vyhlášku totiž zemědělec může spadnout až v okamžiku, kdy je na stejném poli zaznamenána opakovaně eroze. Poté musí zemědělec vypracovat plán na pět let, aby nadále hospodařil v rámci přípustné míry ztráty půdy, která je dána vyhláškou. Opět však může plán designovat podle svých potřeb v rámci tzv. protierozní kalkulačky a i s ohledem na agronomická doporučení zavést lokálně vhodné řešení, což je paradoxně věc, kterou by Motoristé podle svého programu chtěli zavést.

Preventivní pravidla pro hospodaření na erozně ohrožených plochách podchycuje tzv. Dobrý

zemědělský a environmentální stav půdy – DZES 5, podmínka v rámci Společné zemědělské politiky, která nespadá do gesce ministerstva životního prostředí, ale ministerstva zemědělství. Nastavení DZES 5 se přitom na české úrovni připravovalo několik let a teprve od léta je zaváděno do praxe. Na evropské úrovni se však nyní vedou jednání o jeho zrušení. Pokud by k tomu skutečně došlo a navíc by ministr životního prostředí zrušil protierozní vyhlášku, česká půda by zůstala zcela bez ochrany. Paradoxní také je, že do koše by se tak hodily výsledky předchozí vlády hnutí ANO, jehož ministr Brabec vyhlášku v roce 2021 zavedl. Jedná se o další závažný programový střet Motoristů s hnutím ANO, kterému hrozí celkové vytunelování jeho programu a dosažených výsledků v oblasti životního prostředí.

Pro účinnou adaptaci krajiny na dopady klimatické změny je naopak potřeba protierozní vyhlášku i DZES 5 posílit a výrazně zefektivnit monitoring eroze a zároveň podporovat zemědělce v šetrnějším hospodaření a ochraně půdy.

Martin Rexa z Hnutí DUHA říká: „*Návrh Motoristů zrušit protierozní vyhlášku je naprosto nezodpovědný přístup a další konflikt s hnutím ANO, jehož ministr Brabec ji v roce 2021 podepsal. Zrušit ochranu půdy v době, kdy rostou počty erozních událostí, znamená vystavovat riziku obce i občany, kteří se nebudou mít jak bránit. Protierozní ochranu je naopak potřeba zvyšovat a motivovat zemědělce, kteří hospodaří rizikově, ke změně.*“

Alžběta Procházková z WWF říká: „*Volební program hnutí ANO označuje půdu za národní bohatství. Motoristé by zrušením protierozní vyhlášky legalizovali její další ničení. Jeden centimetr půdy vzniká přirozeně až stovky let, erozní událost nás ale může během okamžiku o tuto stovky let trvající práci přírody připravit. Protierozní vyhláška není šikana, ale postup, jak kontrolovat nevratné ničení půdy. Způsob, jakým Motoristé o tématu mluví, navíc vzbuzuje pochybnosti, zda vůbec rozumí tomu, co chtějí rušit.*“

Václav Zámečník z České společnosti ornitologické doplňuje: „*Protierozní vyhláška je nástroj, který má nejen preventivní roli, ale současně pomáhá zemědělcům ohroženým erozí najít optimální agronomická a lokálně vhodná řešení jejich problému. Její zavedení požadovali také starostové obcí ohrožených erozí. V současné době využívají někteří zemědělci protierozní vyhlášku zcela dobrovolně, aby se dostatečně ochránili před zbytečnými škodami způsobenými zvýšenou erozí. Celkově podle vyhlášky hospodaří nižší desítky podniků a spíše než argumentovat ochromením hospodářství je na místě podpořit větší využívání tohoto nástroje.*“

Společná tisková zpráva ekologických organizací

Cenu Ivana Dejmalu převzal ekolog a právník Svatomír Mlčoch

Nadace Ivana Dejmalu pro ochranu přírody udělila letošní Cenu Ivana Dejmalu za mimořádný počin při ochraně přírody českobudějovickému ekologovi a právníkovi Svatomíru Mlčochovi. Ocenění získal za zásadní podíl na přípravě a

prosazení porevolučního zákona o ochraně přírody a krajiny, který od roku 1992 tvoří základní pilíř české legislativy na ochranu přírodního dědictví. Slavnostní předání ceny se uskutečnilo v sobotu 18. října 2025 za účasti zhruba čtyř desítek hostů.

Po předání ceny laureát zasadil strom, který bude připomínat tuto událost a bude označen kamenem s nápisem o udělení Ceny Ivana Dejmalu Svatomíru Mlčochovi. Na slavnost navázala komentovaná procházka městem se zaměřením na veřejnou zeleň v Českých Budějovicích, která symbolicky připomněla, že i každodenní prostředí kolem nás je součástí širší krajiny, za kterou neseme odpovědnost.

„Jsem velmi poctěn tímto oceněním. Zákon o ochraně přírody a krajiny vznikl v mimořádné době, kdy se obnovovala svoboda a s ní i odpovědnost za naši zemi. Bylo to dílo více lidí, kteří věřili, že právní rámec může být nástrojem pro lepší vztah člověka k přírodě. A tak byl parlamentem i veřejností přijat. Těší mě, že tento zákon stále slouží a naše tehdejší úsilí se vyplatilo,“ uvedl při převzetí ceny Svatomír Mlčoch.

Cena Ivana Dejmalu je čestné uznání udělované jednou za dva roky za mimořádný pozitivní počín v oblasti ochrany přírody, krajiny a prostředí, ve kterém žijeme. Navazuje na odkaz ekologa, urbanisty a bývalého ministra životního prostředí Ivana Dejmalu, který celý svůj život zasvětil snaze o harmonické soužití člověka a krajiny.

Převzato z webu Nadace Ivana Dejmalu (redakčně kráceno)

Zeleným symbolem Česka se stal Oldřichův dub z Peruce

Češi a Češky letos opět svými hlasy rozhodli o zeleném symbolu České republiky. Stal se jím Oldřichův dub z Peruce v Ústeckém kraji. Uspěl v anketě Strom roku, kterou každoročně pořádá Nadace Partnerství. Strom, který nominovaly Ivana Hlušíková a Jitka Kržová společně s dětmi z Lesního klubu Kořínek v anketě nasbíral 9778 hlasů. Druhé místo obsadila Hruška na Radovách ze Zlínského kraje. Strom nominován folklorním souborem z Míkovic získal v anketě 8 571 hlasů. Vítězné trio uzavírá Vrba v Brdatkách ze Středočeského kraje. Strom, který v anketě získal 5 362

hlasů, nominovala Marcela Bergerová společně s komunitou z Talichovského údolí. Kompletní výsledky ankety jsou k dispozici na webu www.stromroku.cz.

Oldřichův dub z Peruce

Jeho majestátní výška budí respekt a obruče, které objímají jeho kmen zase obdiv k jeho odolnosti. Starý strom opředen pověstí o setkání knížete Oldřicha a Boženy tu dělá pocestným společenstvem již 1 000 let. Dle legendy jel v dávných dobách kníže Oldřich ve zdejších lesích na koni a zahlédl u potůčku pod dubem sličnou dívku selského původu Boženu, která tady prala prádlo. Na první pohled se do ní zamiloval a vzal si ji za ženu. Božena se tak stala kněžnou.

„I senior ve věku tisíce let dokáže získat srdce tisíců Božen a Oldřichů. Díky anketě se podařilo propojit obdivovatele přírody a zejména stromů – ať už osobně na výstavě Strom roku při krajských dožínkách nebo na námi pořádané slavnosti, kde se sešlo kolem sedmdesátky místních i přespolních, od dětí po seniory, tak i prostřednictvím sociálních sítí. S prosbou o hlas a žádostí o podporu v anketě jsme oslovovaly osobně návštěvníky a návštěvnice Peruce, ale také jsme využily sociální sítě, místní tisk, krajský úřad i městské a obecní úřady. Naši výzvu dostaly i základní a střední školy,“ komentují navrhovatelky dubu do ankety Iva Hlušíková a Jitka Kržová z Lesní školy Kořínek, jak se pro svého kandidáta snažily získat hlasy.

Oldřichův dub je odolný, překonal dva požáry, a tak může dál dohlížet na děti z místní lesní školky. Dub je památným stromem a je státem chráněný. Díky vítězství v anketě Strom roku obdrží odborné arboristické ošetření od firmy Prostrom Bohemia. Stromy, které se v anketě umístily na druhém a třetím místě (Hruška na Radovách a Vrba v Brdatkách) obdrží ošetření formou kořenové půdní injektáže od firmy Groown.

„Letošní ročník ankety Strom roku ukázal, že Češi a Češky mají ke stromům skutečně silný vztah. Do ankety se zapojilo deset finalistů z osmi krajů České republiky, kteří dohromady nasbírali celkem 37 758 hlasů. Každý z nominovaných stromů má svůj příběh, který místní komunitu spojuje napříč generacemi. Těší nás, že se prostřednictvím ankety daří posilovat vztah veřejnosti k přírodě i zajímavým místům, které nás obklopují,“ říká koordinátorka ankety Strom roku, Kateřina Bolečková.

Výsledky ankety Strom roku České republiky 2025:

POŘADÍ STROM	POČET HLASŮ	KRAJ
1. Oldřichův dub	9778	Ústecký kraj
2. Hruška na Radovách	8571	Zlínský
3. Vrba v Brdatkách	5362	Středočeský
4. Trojiční lípa	4546	Jihočeský
5. Hápův javor	3812	Pardubický
6. Kostelní dub	1619	Plzeňský
7. Lípa na Kněžství	1377	Pardubický
8. Záhořský dub Ochránce	1284	Středočeský
9. Lípa Poustevník	741	Olomoucký
10. Herbenův topol	668	Jihomoravský

Ondrášovky.

„Jsem rád, že se opět ukázalo, jak moc lidem záleží na prostředí, ve kterém žijí, a že stromy vnímají jako přirozenou součást krajiny i svých životů. Děkuji všem, kteří se zajímají o naši přírodu, pečují o stromy a přispívají k tomu, aby byla krajina kolem nás krásnější a zdravější – například výsadbou stromů, zakládáním remízů, alejí či jiných přírodě blízkých opatření,“ uvádí ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) a dodává: „Letos zvítězil Oldřichův dub z Peruče – majestátní strom, který odolal věkům i dvěma požárům a který do ankety nominovaly dvě aktivní paní společně s dětmi z Lesního klubu Kořínek. To je pozitivní signál pro přírodu i celou společnost – ukazuje, že si přírody vážíme, vedeme k její ochraně i nejmladší generaci a pečujeme o stromy, které tu mnohdy přežijí několik lidských generací.“

Příští rok čeká anketu Strom roku významné jubileum – oslaví čtvrtstoletí od svého vzniku. Bude se tak jednat o speciální 25. ročník, který přinese i změnu tradičního konceptu. V jubilejním roce budou lidé hlasovat pro vybrané vítěze z minulých ročníků, kteří se utkají o titul nejoblíbenějšího stromu čtvrtstoletí. Více informací o podobě speciálního ročníku zveřejní Nadace Partnerství v příštím roce.

„Stromy k přírodě patří stejně jako voda k životu. Proto jsme rádi, že s Ondrášovkou můžeme podpořit projekt, který lidem připomíná, jak důležité je pečovat o to, co nás obklopuje. Oldřichův dub je důkazem, že opravdová vytrvalost i krása rostou z pevných kořenů,“ říká Katarína Pereszlenyiová, senior brand manager

Tisková zpráva Nadace Partnerství

Prdící dinosauři

Místopředseda SPD Radim Fiala je veselá kopa. V předvolební debatě „dokazoval“, že člověk má na klima minimální dopad. Podle něho lze stěží vysvětlit, že se po poslední době ledové oteplilo, když lidé nevypouštěli skleníkové plyny. A tak se mazaně otázel: „Čím to bylo? Myslíte si, že mamuti a dinosauři prděli tak, že se oteplilo?“

Užil-li však slovo „dinosauři“ v jeho běžném smyslu, pozapomněl, že tito vyhynuli na konci druhohor. Sekl se tedy asi o 66 milionů let, neboť poslední glaciál skončil před méně než 12 tisíci lety. Leda by snad věděl, že ptáci jako přímí potomci dinosaurů se k nim mohou počítat.

Spíše nám však pan Fiala ukázal, že v paleontologii má podobný přehled, jako v klimatologii. Ví o ní velké kulové. S přehazovačkou.

Jiří Řehounek

Semináře Vlčích a Rysích hlídek otevírají dveře novým dobrovolníkům

Vlčí a Rysí hlídky zahájily další monitorovací sezónu úvodními semináři pro nové dobrovolníky. První z nich proběhl začátkem října v Krušných horách a v následujících týdnech se semináře uskuteční i v dalších klíčových oblastech výskytu velkých šelem – v Beskydech, Javorníkách, Jeseníkách, na Broumovsku a na Šumavě. Během víkendových setkání se účastníci učí základy o biologii a ochraně vlka, rysa a v některých lokalitách i medvěda nebo kočky divoké. Nejdůležitější částí je praktický výcvik v terénu – stopování, rozpoznávání pobytových znaků a odběr vzorků pro genetické a potravní analýzy.

„Dobrovolníci Vlčích a Rysích hlídek jsou už více než čtvrtstoletí nezastupitelnou součástí monitoringu velkých šelem v České republice. Pomáhají nám nejen sbírat klíčová data, ale i chránit šelmy před pytláctvím a šířit osvětu mezi veřejností,“ vysvětluje důležitost zapojení dobrovolníků Romana Uhrinová z Hnutí DUHA Šelmy. Právě díky jejich nasazení získal projekt Vlčí a Rysí hlídky loni jako jediný z ČR prestižní ocenění European Citizen Science

Award. Dobrovolníci tak významně přispívají nejen k ochraně, ale také k samotnému výzkumu velkých šelem.

Semináře mají vždy podobný průběh a trvají zpravidla od pátku do neděle. U javornického termínu je letos seminář prodloužen o pondělí, na které připadá státní svátek. Účastníci tohoto termínu tak stráví jeden den v terénu navíc.

Vedle monitoringu mají hlídky také preventivní význam. Jejich přítomnost v horách působí proti nelegálním aktivitám, které velké šelmy ohrožují. Získané údaje z terénu navíc pomáhají vědcům porozumět způsobu života těchto ohrožených druhů a jsou podkladem pro jejich ochranu.

„Těší nás, že zájem veřejnosti o aktivní pomoc při ochraně přírody zůstává stabilně vysoký. Většina termínů je již zcela obsazena a přihlásit se lze pouze jako náhradník. Několik posledních volných míst zůstává ještě na Broumovsku. Ukazuje se, že lidé mají stále chuť nejen velké šelmy poznávat, ale i sami aktivně přispívat k jejich ochraně,“ doplňuje Barbora Černá, koordinátorka Vlčích hlídek.

Přihlašování na seminář: <https://www.selmy.cz/zapojte-se/vlci-rysi-hlidky/aktualni-skoleni/>.

Tisková zpráva Hnutí DUHA (redakčně upraveno)

OŽIVENÉ STEZKY aneb hry v přírodě

Síť Krasec i pro Vás milí čtenáři rozjela na svých webových stránkách sekci Šetrná turistika a sekci Oživené stezky. V nich najdete zajímavé turistické destinace v Jižních Čechách, přírodní zajímavé lokality, ale i o špetku více osvěty v ochraně přírody a zároveň také triky, jak v přírodě přežít, pokud náhodou šlápnete na pomyslný bludný kámen. Oživené stezky Vás a Vaše děti zábavnou formou seznámí s jedinečností místa, které jste se rozhodli navštívit.

V tomto čísle Ďáblíka Vás pozvu na meteorologickou stanici Churáňov.

Meteorologická stanice Churáňov

Odhalte, kde se berou vstupní údaje pro předpověď počasí, jaké přístroje mají na meteorologické stanici nebo co sleduje meteorolog ve službě?

Pozorovatelé profesionální meteorologické stanice na Churáňově průběžně měří a zaznamenávají řadu meteorologických prvků a jevů. Jejich výsledky, odesílané ve formě kódovaných zpráv, slouží mimo jiné ke zpracování předpovědi počasí. Stanici je možné navštívit v rámci exkurze, během níž vás blíže seznámí s posláním a činností stanice, s jednotlivými měřeními

veličinami i se základními principy fungování přístrojového vybavení. Dozvíte se, co se ukrývá v meteorologické budce, jak často probíhá předávání zpráv nebo jaké maximální výšky dosáhla na Churáňově sněhová pokrývka.

Meteorologická stanice Churáňov patří mezi horské stanice, proto zde uvidíte ojedinělé přístroje pro měření charakteristik sněhové pokrývky, jako je sněhoměrná váha sloužící ke zjištění vodní hodnoty sněhu nebo laserový sněhoměr, který snímá aktuální výšku sněhu. V zimním období je možné exkurzi spojit s výletem na běžkách, od jara do podzimu s návštěvou blízkého lanového centra.

Časová náročnost: 1 hodina

Dostupnost: Výchozím bodem je parkoviště u běžeckého lyžařského areálu Zadov, kde se nachází také autobusová zastávka s názvem Stachy, Zadov Sporthotel. Z parkoviště se vydejte do osady Churáňov, kde po cca 100 m narazíte na rozcestník KČT. Pokračujte stoupáním po asfaltové cestě po modré turistické značce směrem na Zlatou studnu. Asi po 150 m v místě, kde modrá značka uhýbá doprava, značenou cestu opusťte a pokračujte rovně dál do kopce až na Churáňovský vrch, na kterém stojí meteorologická stanice. Terén v areálu meteorologické stanice má rovinatý charakter, není zpevněný. V asfaltové přístupové cestě se objevují výmoly, je mírně svažité a v zimním období se neudrzuje.

Odkaz na lokalitu na webu Krasce najdete zde:

<https://www.krasic.cz/tipy-na-vylet/meteorologicka-stanice-churanov>

Vybrala pro vás Romana Panská

Krasic a jeho aktivity jsou podpořeny Jihočeským krajem.

POZVÁNKY NA AKCE

Calla Vás srdečně zve na přírodovědné vycházky

„Za houbami a mechy do Branišovského lesa“

s bryoložkou **Evou Holou**, mykologem **Alešem Jirsou** (oba PŘF JU)
a entomologem **Jiřím Řehounkem** (Calla)

Vycházka bude zaměřená především na poznávání mechorostů a hub v podzimním lese. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Neděle 2. 11. 2025 od 9:00 hod.

Sraz na zastávce českobudějovické MHD Máj Antonína Barcala (linky č. 3 a 5)

„Za rybami a historií podél Mlýnské stoky“

s historikem **Václavem Kabíčkem**
a ichtyologem **Petrem Blabolilem** (BC AV ČR & PŘF JU)

Vycházka podél Mlýnské stoky bude zaměřená především na povídání o českobudějovické historii a odchyt s poznáváním ryb. Vycházka s odborným výkladem je vhodná i pro děti a potrvá dvě až tři hodiny. Trasa bude sjízdná pro dětské kočárky.

Neděle 23. 11. 2025 od 8:30 hod.

Sraz na zastávce českobudějovické MHD Havlíčkova kolonie – Malý jez
(linka č. 21, vyčkáme příjezdu spoje v 8:32), případně přímo u Malého jezu.

Více informací: Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice, tel.: 605 066 898, RehounekJ@seznam.cz, www.calla.cz.

Hnutí DUHA Místní skupina České Budějovice
Vás zve na besedu

Jak se chrání Jihočeská příroda?

**Zajímavosti a novinky z péče o naši flóru a faunu v rezervacích,
volné krajině i podél dálnic.**

**s geobotaničkou Mgr. Janou Janákovou
z Agentury ochrany přírody a krajiny ČR**

Kulturní centrum Rabenštejnská, Panská 207/4, Č. Budějovice

v úterý 11. listopadu 2025 od 18 hod.

Tato akce je spolufinancována statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krasec.

Zelené úterky

Calla vás srdečně zve na besedu

Hovniválové v ohrožení

s Lucií Ambrožovou

z Biologického centra AV ČR a Správy NP Šumava

Nenápadní – a přesto nepostradatelní.

Co všechno „hovniválové“ v krajině obstarávají? Proč tak rychle mizí?

Co se stane, když o ně přijdeme? A máme ještě šanci je zachránit?

V úterý 18. listopadu 2025 od 17:30 hod.

Klub Horká Vana, Česká 222/7, České Budějovice

Více informací:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí, Fráni Šrámka 35, České Budějovice

tel.: 384 971 930, calla@calla.cz, <http://www.calla.cz>

a také na <https://www.facebook.com/spolekcalla>

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice.

Zveme vás na besedu

Bude tu JETU?

aneb Modulární jaderné reaktory v Tušimicích

s energetickým expertem Oldřichem Sklenářem

ve středu 12. listopadu od 17 hodin
v sále č. 66 Chomutovské knihovny,
Palackého 4995

Podle plánů ČEZ by uhelné kotle v elektrárně Tušimice měly nahradit jaderné reaktory označované jako modulární, někdy SMR. Probíhá již první etapa povolování. Jak jsou ale tyto technologie připravené k nasazení do praxe? Jsou vůbec malé? A jsou levnější a bezpečnější než ty velké? Jak by projekt jaderné elektrárny v Tušimicích mohl vypadat a které konkrétní typy reaktorů by tu mohly vzniknout?

Vstup zdarma.

Pořádá Calla – Sdružení pro záchranu prostředí
www.calla.cz, www.temelin.cz

The logo for Calla, featuring the word "CALLA" in a stylized, bold, sans-serif font. The letters are white with a dark outline, set against a dark, oval-shaped background. The logo is positioned in the bottom right corner of the poster.

Zveme vás na besedu

Bude tu JETU?

aneb Modulární jaderné reaktory v Tušimicích

s energetickým expertem Oldřichem Sklenářem

ve čtvrtek 13. listopadu od 17 hodin
v komunitním centru Ateliér v Kadani,
Jana Švermy 8

Podle plánů ČEZ by uhelné kotle v elektrárně Tušimice měly nahradit jaderné reaktory označované jako modulární, někdy SMR. Probíhá již první etapa povolování. Jak jsou ale tyto technologie připravené k nasazení do praxe? Jsou vůbec malé? A jsou levnější a bezpečnější než ty velké? Jak by projekt jaderné elektrárny v Tušimicích mohl vypadat a které konkrétní typy reaktorů by tu mohly vzniknout?

Vstup zdarma.

Pořádá Calla – Sdružení pro záchranu prostředí
www.calla.cz, www.temelin.cz

Jihočeský entomologický klub, Jihočeské muzeum & Calla
zvou na přednášku

Co se děje v trávě?

22. 11. 2025, 10:00

Přednáší
Jiří Řehounek

Výsledky entomologického monitoringu
kvetoucích trávníků v Českých Budějovicích

*Tento projekt je spolufinancován Státním fondem
životního prostředí České republiky na základě
rozhodnutí ministra životního prostředí.*

Jihočeské
muzeum
Dukelská 1

Jak se fotí české a moravské orchideje?

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí
zve na besedu

s fotografem
Jiřím Skořepou

Jiří Skořepa je jihočeský rodák, fotograf, autor článků a e-knih o fotografování, lektor fotografických kursů, fanoušek filtrů a staré fototechniky. Oblíbil si zejména orchideje a právě o nich a jejich focení bude na besedě povídat.

Úterý 9. prosince 2024 od 18:00 hodin
v Kulturním centru Rabenštejnská, Panská 207/4, České Budějovice

Tento projekt je spolufinancován Statutárním městem České Budějovice v rámci sítě Krassec.

Česká společnost ornitologická

srdečně zve pracovníky úřadů i všechny ostatní
zájemce o problematiku kolizí ptáků se skly na seminář

Ptáci a skla - bezpečné soužití

Program:

- 9:00 Zahájení a úvod
- 9:10 Kolize ptáků se sklem
 - důvody, globální dopady, biologicko-ekologické důsledky
- 9:45 Nebezpečné prvky na budovách
 - příklady z praxe, rizikové faktory
- 10:30 Přestávka
- 10:45 Jak poznat nebezpečnost staveb
 - představení standardu AOPK, zkušenosti a publikace
- 11:30 Ukázky možných technických řešení
 - příklady z praxe, ověřování funkčnosti a výsledky od nás i ze zahraničí
- 12:00 Význam zavádění systémových řešení a legislativní ochrana ptáků
- 12:30 Závěrečná diskuse

Datum a místo konání: 20. 11. 2025

Česká společnost ornitologická, Na Bělidle 34, 150 00 Praha 5 – Smíchov

Přednášející: Mgr. Lukáš Viktora, Mgr. Gabriela Dobrušská

Přihlásit se můžete do 14. 11. vyplněním [google formuláře na stránkách ČSO](#).

Účast na semináři je zdarma. Seminář byl podpořen hlavním městem Praha v rámci projektu Protože vidět znamená přežít.

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND:
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

Tento projekt je spolufinancován
Státním fondem životního prostředí ČR
na základě rozhodnutí ministra životního prostředí.
www.mzp.cz www.sfpz.cz

Zpravodaj Ďáblík pro své členy a přátele vydává:

Calla – Sdružení pro záchranu prostředí

Naše adresa: Fráni Šrámka 35, 370 01 České Budějovice

Telefony: 384 971 930, 387 311 381 • **Fax:** 384 971 939

E-mail: calla@calla.cz • **Internet:** <http://www.calla.cz> • Calla je také na [Facebooku](#)

Naše konto: 3202800544 / 0600 GE Money Bank, pob. České Budějovice

IČO: 62536761

Články do dalšího čísla posílejte do 20. 11. 2025 na edvard.sequens@calla.cz.

Databázi odběratelů spravuje Romana Panská. Chcete-li se přihlásit k pravidelnému odběru Ďáblíka, pište na romana.panska@calla.cz. Nechcete-li naopak dostávat tento zpravodaj, napište nám a my Vás vymažeme z adresáře. Všechna starší čísla občasníku Ďáblík najdete na webových stránkách Cally.

***Líbil se Vám Ďáblík? Pomozte nám s jeho šířením! Pošlete ho svým přátelům
s nabídkou na pravidelný odběr do e-mailové schránky.***

Můžete nám také přispět na vydávání.

Použijte číslo účtu 3202800544 / 0600 a variabilní symbol: 111.

Děkujeme